

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges med 116 stemmer mod 30; 2 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om valg til folketing [af Grønberg m. fl.].

(Lovforslag nr. 27. Fremsat 16/10 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

Der er nu atter fremsat forslag fra retsforbundet om ændring af valglovens såkaldte spærreregler.

Må jeg indledningsvis udtrykke min glæde over, at retsforbundet nu tilsyneladende har forladt sin tidligere opfattelse, at spærreregler under enhver form er i modstrid med grundlovens § 31, stk. 2, og at stemmer til et mandat skal give et mandat, hvis ellers grundloven skulle overholdes. Det var den opfattelse, hr. Grønberg ellers så kategorisk gav udtryk for her i tinget i januar under behandlingen af retsforbundets foregående og nok så konsekvente forslag om samme emne. Vi fik dengang at vide, at det var et enten-eller; spærrereglerne måtte helt væk, der var ingen mellemvej.

Nu er man dog omsider standset ved en mellemvej, nemlig ved de spærreregler, der var gældende fra 1920 og indtil den valglov, vi fik i forbindelse med grundlovsændringen i 1953. Dengang blev spærrereglerne diskuteret, og det er de blevet lige siden. I 1961 fik vi som bekendt en lempelse, men spørgsmålet har alligevel med mellemrum været bragt frem her i folketinget.

Argumenterne mod en lempelse af spærrereglerne er således velkendte, så jeg skal ikke opholde mig yderligere derved; jeg synes blot, det skal understreges, at især det

sidste folketingsvalg har vist, at den hindring, som spærrereglerne tidligere har udgjort, og som det i 1953 var hensigten, at de skulle udgøre, nu ikke længere er af den samme betydning som tidligere. Den stigende mobilitet i vælgerkorpsen har medført, at det er blevet lettere at opnå en bredere tilslutning i befolkningen til en eller anden idé eller til et nyt parti. Netop derfor finder jeg det mere end før nødvendigt, at vi for at undgå en yderligere splittelse i folketinget bevarer spærrereglerne, som de er.

Jeg kan derfor ikke anbefale det fremsatte lovforslag.

Tastesen (S):

Retsforbundets lovforslag er jo denne gang ikke så vidtgående som det lovforslag, der blev fremsat i sidste folketingssamling. Sådan som forslaget er kommet til udtryk, bevares der dog en form for spærregel.

Vi kan dog ikke i socialdemokratiet tiltræde retsforbundets forslag, da vi ligesom indenrigsministeren mener, at det grundlag, vi har i øjeblikket, som har ført til et folketing med 10 partier ved folketingsvalget i december sidste år — nu i dag 12 partier — indeholder tilstrækkelig hensyntagen også til grundlovens bestemmelse. Vi må derfor afvise forslaget.

Vi vil dog ikke modsætte os, at det kommer til behandling i en valglovskommission, selvfølgelig heller ikke i udvalget. Vi mener, at både spærregelproblematikken og mange andre spørgsmål i forbindelse med valgloven bør gennemgå en grundig undersøgelse i en kommission med henblik på at vurdere, om der skal ske justeringer, og spærrereglerne kan gå med ind i disse overvejelser. Vi har for øjeblikket ingen tanker om, at der skal ske en skærpelse af spærrereglerne, men da indenrigsministeren har givet kommunaludvalget et tilsagn om at nedsætte en valglovskommission til behandling af disse ting, vil vi mene, at det er den rigtige løsning.

Jeg har nok set i fremsættelsen, at hr. Grønberg henviser til valgloven i det nye frie Grækenland, hvor man som betingelse for at komme i parlamentet skal nå 17 pct. af stemmerne. Jeg kan berolige forslagsstillerne og andre med, at et sådant synspunkt vil vi i socialdemokratiet ikke gå ind for, selv om det kan lyde som sød musik i vore

[Indenrigsministeren.]

ører med udgangspunkt i sidste folketingsvalg at få et folketing på 175 socialdemokrater, suppleret med repræsentanter for Nordatlanten.

Holten (FP):

Et flertal i fremskridtspartiet kan gå ind for det fremsatte lovforslag. Dette lovforslag er i mindre strid med grundlovens § 31 end den nugældende valglov. Da et folketingsflertal i sidste samling viste, at det ikke ville overholde grundlovens § 31, stk. 2, vil jeg håbe, dette lovforslag kan blive ophøjet til lov.

Raunkjær (V):

Igen i år i lidt ændret og modereret form har hr. Grønberg og retsforbundet fremsat forslag om at ophæve den såkaldte spærreregul, så stemmer til et mandat giver et mandat i folketinget. Hermed skulle grundlovens ord om ligelig repræsentation af forskellige anskuelser i befolkningen være bedre opfyldt end med den ordning, vi har i dag, hvor der jo er en 2 pct.s klausul. Venstre finder ikke, at situationen har ændret sig siden i fjor, og vi er skeptiske over for, om det er en fornuftig ændring, der her er foreslået.

Ved valget den 4. december i fjor skulle der henad 18.000 stemmer til et mandat; med den 2 pct.s spærreregul krævede det 61.000 stemmer, før et parti overhovedet kunne blive repræsenteret i folketinget. Det synes for så vidt at være et højt tal og en stor vanskelighed at overskride denne tærskel, men det lykkedes jo dog for 5 partier ved sidste valg.

I Holland — der jo ingen spærreregul har, og som står som et lysende eksempel for retsforbundet — skulle der ved valget i 1972 ca. 50.000 stemmer til for at give et mandat, altså 50.000 stemmer før en anskuelse kunne blive repræsenteret i parlamentet. Det vil sige, at forskellen altså ikke er så stor mellem Danmark og Holland med hensyn til kravene til at kunne blive repræsenteret. Men de partier, der i Holland lå under ca. 50.000 stemmer, blev altså ikke repræsenteret; der var 28 partier, der opstillede til valget, men kun 14 blev repræsenteret. Der var altså et stort stemmespild også i et land, hvor man ingen spærreregul har, på op til

50.000 for et parti. Til sammenligning kan nævnes, at det eneste parti herhjemme, der ved sidste valg ikke kom i folketinget, det var venstresocialisterne med 45.000 stemmer.

Nu kan de to landes forhold jo ikke helt sammenlignes, da der er dobbelt så mange vælgere i Holland som i Danmark, men jeg synes, det er meget illustrerende for, at selv om man ingen egentlig spærreregul har, så er der jo den spærreregul, at der skal trods alt være stemmer til et mandat, altså i sig selv en spærreregul, der altid vil give en mulighed for stemmespild.

Det, vi risikerer ved ikke at have en eller anden spærreregul, er altså, at vi får et endnu mere langsommeligt arbejde med folkestyret med fare for, at handledygtighed kommer til at mangle. Nu indrømmer jeg gerne, at de mange partier, som vi kender det i dag, ikke absolut kan bruges som henvisning til, at folkestyret ikke kan fungere, for det kan det jo. Det giver jeg retsforbundet ret i. Der henvises jo også i fremsættelsen til, at netop de mindre partier i den senere tid har vist stor ansvarlighed, men det kan vel ikke derfor undledes, at ikke også store partier skulle kunne udvise ansvarlighed og ikke blive lammet af indbyrdes stridigheder netop i den tid, vi lever i, og dermed handlekraft. Der må også i et stort parti, hvis vilje og godt lederskab er til stede, kunne finde en åben debat sted, hvorefter der så drages konklusion og udvises fornuftig optræden.

Men problemet er der; jeg mener blot, at man i diskussionen om mange partier eller ej må søge at fastholde et system med en vis begrænsning til gavn for folkestyrets funktionsdygtighed, og vi vil gerne fordybe os i disse problemer under udvalgsarbejdet.

Edele Kruchow (RV):

Det radikale venstre går naturligvis gerne ind i udvalgsarbejdet om lovforslaget, og vor holdning er den samme, som jeg gav udtryk for den 25. januar i år, da retsforbundets tidligere forslag blev behandlet. Det radikale venstre er selvfølgelig interesseret i, at vi har et folketing, der er et rummeligt talerør for alle politiske synspunkter i befolkningen, men samtidig ønsker vi et arbejdsdueligt folketing, der også på længere sigt kan styrke dansk folkestyre.

[Edele Kruchew.]

Vi kan derfor ikke umiddelbart give tilslutning til lovforslaget, som det foreligger, men vil gerne arbejde alvorligt med det i udvalget.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Da mit partis ordfører, hr. H. C. Toft, ikke kan være til stede, skal jeg kun komme med nogle få bemærkninger.

Det er knap 10 måneder siden, vi havde et lignende forslag fra retsforbundet til første behandling her i tinget, og det skabte dengang meget stor debat. Det konservative folkeparti har ikke ændret standpunkt siden da og kan ikke medvirke til forslaget om ophævelse af den såkaldte spærregrænse, men vi tilsiger dog vores positive medvirken til en gennemgang af valgloven i udvalget.

Jes Schmidt (CD):

På centrum-demokraternes gruppes vegne skal jeg udtale, at denne gruppe støtter og ser med sympati på retsforbundets lovforslag og vil gå ind i et positivt arbejde for dets gennemførelse i udvalget.

Gruppen kan også støtte det forslag, som hr. Tastesen har været fremme med, om at der nedsættes en valglovskommission til at se på problemerne. Der er jo flere problemer i denne sammenhæng, der bør ses på.

Men jeg står jo ikke alene som repræsentant i dette øjeblik for CD-gruppen, jeg er også repræsentant for det tyske mindretal her i folketinget, og det er jo fra debatten den 25. januar her i folketinget ikke nogen hemmelighed, at vi indtager et særstandpunkt, som også støttes af centrum-demokraterne. Dette særstandpunkt går ud på, at regionale nationale mindretal bør fritages for valglovens spærreklausuler. Det er noget, som så godt som alle partier her i tinget har været enige om i oktober 1954, da man drøftede spærreklausulen med henblik på det danske mindretal syd for grænsen.

Nu ved jeg godt, at man ikke kan sammenligne valglovene på begge sider af grænsen, men man kan så sandelig nok sammenligne principperne om, at regionalt begrænsede partier, som altså ikke kan opstille over hele landet, bliver fritaget for spærreklausulens bestemmelser. Når det tyske mindretal især fremhæver dette, er det jo, fordi det er

blevet ramt flere gange af spærreklausulen, sidst ved folketingsvalget 1971. Der var stemmer nok til et tillægsmandat, og der er stadig stemmer nok til et tillægsmandat, men spærreklausulen hindrede denne repræsentation.

Jeg skal tillade mig under udvalgsarbejdet at fremkomme med detaljerede forslag i så henseende, men kun nævne her, at § 43, stk. 4, i valgloven bør ændres således:

„Uanset bestemmelsen i stk. 1 deltager det tyske mindretals parti med det opnåede stemmetal i fordelingen af tillægsmandaterne, og således at der tilkendes det tyske mindretals parti et mandat, såfremt det opnår mindst samme kvotient, som i en af stor- eller amtskredsene har været tilstrækkelig for at opnå et kredsmandat.“

Jeg skal give afkald på at begrunde dette nærmere, men komme ind på det i udvalget.

Poul Dam (SF):

Socialistisk folkeparti kan tilslutte sig det foreliggende lovforslag i den nuværende situation. Det er kun et skridt på vejen, som forslagsstillerne også selv giver udtryk for. Så længe vi har en spærreregel med den nuværende valgordning, kan det ikke undgås, at valgresultatet i en vis forstand bliver falsk, fordi de mindre partier får færre stemmer, end de egentlig burde have på grund af frykten for stemmespild.

Det er altså ikke så meget et spørgsmål om, hvor mange stemmer der skal til for at blive repræsenteret i folketinget, som det er et spørgsmål om at få en valgordning, der sikrer, at vælgerne virkelig helt og fuldt stemmer efter deres overbevisning, således at valgresultatet giver udtryk for, hvilke stemninger der rører sig i befolkningen.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg før sagde, at det var under den nuværende valgordning, vi kunne tiltræde dette. Det, der er det besværlige ved spærrereglen, er jo hele den valgordning, vi har, som blev gennemført som en nødløsning i 1920, og som man i realiteten aldrig har gennemdrøftet forstandigt og grundigt siden.

Jeg vil derfor meget gerne støtte ønsket om en valglovskommission, som kan arbejde med disse spørgsmål og prøve at nå frem til en mere hensigtsmæssig valgordning end den, vi sidder med.

Bracher (KrF):

Vi ser i kristeligt folkeparti med stor velvilje på det lovforslag, som er fremsat at retsforbundet. Vi mener, at en sådan spærregel altid giver anledning til en kampagne mod de mindre partier om stemmespild. Vi så det i Sverige ved det sidste valg, hvor vores broderparti, kristelig demokratisk samling, var ude for en ganske enorm kampagne om, at hvis man stemte på deres parti, ville det være spildte stemmer, fordi der er den høje spærregel på 4 pct. i Sverige, og det til trods for, at partiet dér er inddækket af adskillige kommunale mandater.

Vi har også selv været ude for det her i Danmark. Vores parti var ude for en stemmespildskampagne ved forrige valg, så vi er interesseret i at tale mere om dette og vil være interesseret i en velvillig behandling af forslaget og håber på, at vi kan nå til et resultat, sådan at flere af de stemmer, der afgives ved valgene, kan blive inddækket af mandater. Det er ganske klart, at de ca. 100.000 stemmer, som ikke bliver inddækket af mandater ved et valg, er for højt et tal.

Vi ser med velvilje på forslaget og vil gå ind i en velvillig behandling.

Freddy Madsen (DKP):

Allerede i sidste samling gik vi ind for det lovforslag, som retsforbundet fremsatte på daværende tidspunkt, og vi finder egentlig, at det var det mest rimelige. Men jeg vil gerne samtidig gøre opmærksom på, at ved den lejlighed, den 25. januar, var jeg inde på tanken om, at vi muligvis kunne finde frem til en ordning, hvorefter man gennemførte det, der nu er foreslået af retsforbundet, altså at man, hvis man opnår gennemsnittet inden for et af de tre områder, skal være berettiget til at få andel i tillægsmandaterne. Derfor er det naturligt, at vi nu også støtter dette forslag, så meget mere som vi, da vi tidligere var medlemmer af tinget, har stemt for et sådant forslag, som jo dengang var et alternativ til den nuværende spærregel.

På denne baggrund er det klart, at vi også med alle de bemærkninger, der er gjort imod spærreglen, og som jeg ikke skal gentage, og som vi også gjorde det under sidste behandling, kan tiltræde forslaget. Jeg finder ikke, at der i forbindelse med

spærreglen er brug for, at der nedsættes nogen kommission. Det er et ganske enkelt problem, som man kan tage stilling til, om man er for eller imod, og så få det ændret.

Birgit Busk (U):

Det forslag til ændring af valgloven, som retsforbundet her har fremsat, er kun en dårlig lap på en dårlig lovgivning. I bemærkningerne til forslaget står der, at det vil bevirke, at den hidtidige 2 pct.s spærreklausul for adgang til tillægsmandater bortfalder, og det er rigtigt, men til gengæld indfører forslaget en ny spærregel, som er mere uigennemsigtig end 2 pct.s reglen, der dog i sin urimelighed er til at tage og føle på.

Retsforbundets nye spærregel er knyttet til de tre storområder, som den nuværende valglov opererer med, og som ikke siger den almindelige vælger en døjt. Det var områder, som havde deres berettigelse, da det gjaldt om at sikre tyndt befolkede dele af landet en rimelig repræsentation i folketinget. I dag er områdeinddelingen af landet kun til glæde eller besvær for de valgeksperter, som på valgaftenen skal udrage valgets resultater.

Mit parti, de uafhængige, ønsker i år, som i alle de år, partiet har eksisteret, at grundlovens § 31 om sikring af en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne, bliver overholdt. Det bliver paragrafen ikke nu. Både efter den nugældende valglov med dens 2 pct.s spærreklausul og efter retsforbundets forslag med krav til stemmehalvanden ind for storområderne diskrimineres der over for mindretallene. Principielt er retsforbundets forslag til ændring ikke spor bedre end den valglov, vi har.

De uafhængige ønsker ikke denne diskrimination fortsat. Derfor vil jeg senere i denne samling fremsætte forslag om ændring af valgloven, hvorefter politiske partier eller bevægelser, der i landet som helhed samler et så stort antal stemmer, at det mindst svarer til et folketingsmandat, også får dette eller disse mandater. Jeg vil altså bort fra enhver form for spærreklausuler.

Nu er der jo imidlertid ikke blot landspolitiske, men også lokalpolitiske interesser at tage hensyn til. Lige så vel som en valglov bør sikre, at de forskellige opfattelser i befolkningen bliver ligeligt repræsenteret i fol-

[Birgit Busk.]

ketinget, bør valgloven også sikre, at tinget har en sådan sammensætning, at de lokale opgaver kan varetages. De er meget forskellige fra egn til egn; og jeg tror, at den fremmedgørelse i forholdet mellem vælgere og politikere, som i vore dage er ved at antage næsten uhyggelige dimensioner, i betydeligt omfang kan ledes tilbage til valglovens bestemmelser.

Det er derfor min hensigt i det forslag til ændring af valgloven, jeg lige har bebudet, at foreslå hensynet til den ligelige landsmæssige dækning for anskuelser og opfattelser i folketinget kombineret med flertalsvalg i enkeltmandskredse. Jeg tænker her på et system, hvor politiske partier, eventuelt andre vælgerkredse, kan opstille kandidater inden for den enkelte valgkreds, og den kandidat, der opnår flest stemmer i kredsen, er valgt. Samtlige de stemmer, der er afgivet på kandidater fra politiske partier, som ikke er blevet valgt i de enkelte kredse, tælles derefter sammen for landet som helhed og får så mange tillægsmandater i folketinget, at hver partis kredsmandater og tillægsmandater svarer til partiets stemmetal. På denne måde vil både lokalinteresserne og de landspolitiske interesser blive varetaget og vælgere og politikere knyttet meget nærmere sammen, end de er i dag.

En valgordning efter disse principper fungerer godt i den vesttyske forbundsrepublik og har fungeret godt dér siden 1948. Den er i Vesttyskland koblet sammen med en 5 pct. spærreklausul og med partilister over kandidater i den rækkefølge, som partierne ønsker deres tillægsmandater besat i. Dette supplement med spærreklausul og landslister behøver vi ikke i Danmark. Allerede sammensætningen af det nuværende folketing med dets 12 partigrupper viser spærrereglens uanvendelighed til det, der både i Danmark og i Vesttyskland er dens motivering, at forhindre en parlamentarisk opsplittning, og en indførelse her i landet af de vesttyske partilister vil give partiorganisationerne endnu større magt, end de allerede har, på vælgernes bekostning.

Mit forslag til ændring af valgloven vil derfor gå ud på for det første at indføre valg i enkeltmandskredse, for det andet gennem tillægsmandater for urepræsenterede stemmer at sikre ligelig repræsentation

for alle politiske anskuelser og opfattelser i landet uden anden form for spærregel end den, at de urepræsenterede stemmer skal være tilstrækkeligt mange til mindst ét folketingsmandat, og for det tredje at tillægsmandaterne skal fordeles landet over efter de urepræsenterede stemmer, som partierne har fået i de enkelte valgkredse.

Jeg betragter retsforbundets forslag om ændring af valgloven som alt for lidt omfattende og principielt forkert. Jeg vil derfor ikke kunne stemme for det i den form, det har nu.

Vestergaard Eriksen (FU):

Den 2 pct. spærregel, der har været og er i valgloven stadig væk, opfylder jo klart ikke grundlovens rettigheder af 1953, og det synes jeg er meget kedeligt, for der er mange vælgere i Danmark, der er diskrimineret ved de forskellige folketingsvalg siden. Det kan ikke være korrekt, når vi har et folkestyre, baseret på grundlovens ret; det er en af de ting, jeg hævder kraftigt. Jeg mener derfor, vi må have sådanne spærre-regler afskaffet.

Når man har muligheder for i et parti at opnå mindst et stemmetal på 1/175 af vælgerne, så må man også have ret til at blive repræsenteret i dette høje ting.

Nu nævnede indenrigsministeren, at det kunne måske betyde en splittelse, når der kom for mange partier i dette høje ting. Det er muligt, men man skal vel også vende billedet om og se: hvorfor har man så mange partier i dag — og får måske flere? Det må være „gammelpartiernes“ skyld, det kan da ikke være andet. Det må da simpelt hen være, fordi man for det første har en forkert valglov, for det andet måske har ført en forkert politik. Jeg nævnede noget om det forleden dag — en ulykkelig politik. Det er det, vælgerne klart vil tilkendegive ved at støtte de nye partier. De må så have de rettigheder, som de får i henhold til det lovfor-slag, der her ligger fra retsforbundets side.

Jeg ser ikke det uheldige i, om vi er 5 partier eller vi er 20 her i det høje ting. Jeg mener, det afgørende er samarbejdet om tingene her i det høje ting, det må være det afgørende, og det er bl. a. det, folkeunionen står for. Det er helt afgørende. Vi må simpelt hen se at få drejet det derhen, at det er lovgivningen, der principielt er det afgø-

[Vestergaard Eriksen.]

rende i dette høje ting, og ikke, om man til enhver tid kan foranledige en parlamentarisk krise eller et folketingsvalg.

Jeg vil gerne til sidst sige, at jeg tilslutter mig retsforbundets lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Grønberg) (DR):

Til indenrigsministeren vil jeg gerne sige, at jeg havde da helst fremsat det forslag igen, som blev fremsat i sidste samling, idet jeg mener, at det er det rigtige, men som jeg også har sagt i fremsættelsestalen: jeg betragter kun dette som et skridt på vejen, og jeg har tilladt mig at tage et gammelt radikalt forslag fra 1953 i det håb, at det radikale venstre kan vedstå det standpunkt, partiet havde dengang.

Valglovens udformning har i tidens løb været genstand for talrige diskussioner i dette ting — og med rette, fordi valgloven siden vedtagelsen af 1915-grundloven ikke har opfyldt grundlovens krav i § 31 om en ligelig repræsentation af alle anskuelser blandt vælgerne.

Dagens diskussion har igen vist, at de partier, som har høstet flest mandater som følge af spærrereglerne, ønsker at fastholde disse ud fra hensyn, som grundloven ikke nævner noget om. Det generer åbenbart ikke disse partier, at stemmer afgivet på ét parti bruges til at vælge kandidater fra et andet parti, skønt det er grundlovsstridigt. Jeg vil hævde, der er tale om lovfæstet mandattyveri. Hvis valgloven var indrettet sådan, at de udelukkede kandidaters mandater bortfaldt, så antallet af pladser i tinget var varierende, kunne jeg endda forstå det, men de partier, som har vedtaget spærrereglerne, sætter sig uden at rødme på de udelukkede kandidaters pladser.

De samme partier har i kommunaludvalget, hvortil sagen formentlig vil blive henvist, et flertal, som er i stand til at hindre, at forslaget kommer til anden behandling i salen, ved at undlade at afgive betænkning, skønt der måske i salen er et flertal for forslaget. Valglovsforslaget i sidste samling fik denne skæbne, skønt det var nr. 4. Jeg håber, at udvalgsflertallet vil give dette forslag en fair behandling. Hvis der er flertal imod det, lad det da blive stemt ned i salen i stedet for at blive syltet i udvalget.

Edele Kruchow (RV):

I anledning af, at hr. Grønberg nævnte det radikale venstres tidligere standpunkt eller et af vore tidligere standpunkter i denne sag, så vil jeg da gerne sige, at det inden for vort parti er sådan, ligesom det velsagtens er inden for andre partier, at et forslag må vurderes ikke blot ud fra, hvad man selv har sagt for en årrække siden, men også ud fra, hvad der i det hele taget er af momenter i sagen. Derfor gav jeg her i dag ligesom ved tidligere behandlinger her i salen tilsagn om behandling af forslaget i udvalget, hvor jeg selvfølgelig opmærksomt vil følge ikke bare, hvad vi selv tidligere har sagt, men også hvad der kan være af forhold i det hele taget, der taler for en valglov, som kan give et funktionsdygtigt folkestyre.

Tastesen (S):

Jeg vil gerne sige til hr. Grønberg, at vi fra socialdemokratisk side bestemt er indstillet på at give forslaget en fair behandling både i udvalget og i den valglovskommission, der forhåbentlig vil blive resultatet. Jeg mener bestemt, at dette vigtige spørgsmål må behandles i en valglovskommission, før det kommer frem til behandling her i folketinget, men det er naturligvis op til partierne at vurdere, om man skal tage dette enkelte spørgsmål ud, eller om man skal tage en helhedsvurdering af hele valglovsproblematikken.

Jeg synes, de synspunkter, som er fremført af hr. Jes Schmidt og fru Birgit Busk, også fortjener en behandling i valglovskommissionen. Det er vigtige synspunkter, som skal have en stærkt seriøs behandling. Det synspunkt, fru Birgit Busk har, glæder mig især. Det vil sikre, at partier med en stærk lokal repræsentation får en betydelig styrke i folketinget. Så vidt jeg sådan uden videre kan regne ud, ville det f. eks. betyde, at socialdemokratiet ville have haft 80 repræsentanter i folketinget med udgangspunkt i det sidste valg.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom og fødsel [af Inge Krogh m. fl.]

(Lovforslag nr. 21. Fremsat 10/10 74).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

Det forslag, kristeligt folkeparti her har fremsat, går ud på dels at udvide det tidsrum, hvori en kvinde efter dagpengeloven har ret til barselorlov, dels at præcisere, at det er det sociale udvalg og ikke arbejdsgiveren, der udbetaler dagpenge ved graviditet og fødsel.

Som bekendt fremsatte Danmarks kommunistiske parti i dette forår forslag til folketingsbeslutning om ændring af dagpengeloven. Efter forslaget skulle bl. a. bestemmelser om dagpenge ved fødsel ændres, således at der skulle kunne ydes barseldagpenge i indtil 21 uger, dvs. i 7 uger mere end nu.

Ved første behandling gav venstres ordfører udtryk for en positiv holdning til dette forslag, dog således at det samtidig blev understreget, at der må finde en fornuftig prioritering sted af de mange ønsker, der kan rettes til den sociale sikring. Regeringen deler den opfattelse, at der i så vidt omfang som muligt bør gives en moder lejlighed til uden væsentlige økonomiske ofre at blive hos sit barn i den første tid efter en fødsel.

Vi befinder os imidlertid som bekendt i en tid med intense forhandlinger om besparelser på statens budgetter, og forslagsstillerne har ikke i forslaget redegjort for, hvilke merudgifter forbedringen vil medføre for det offentlige. I bemærkningerne til forslaget er der således ikke anvist steder, hvor der ville kunne spares et tilsvarende beløb.

Gennemføres forslaget, er det beregnet, at merudgiften for stat og kommuner vil blive på i alt ca. 156 mill. kr. Ved denne beregning er det forudsat, at en gennemførelse af

forslaget vil bevirke, at der må foretages tilsvarende ændringer inden for funktionær- og tjenestemandsområdet, således at disse grupper fremover ikke stilles ringere end andre lønmodtagere.

Allerede på grund af de meget store merudgifter kan jeg ikke støtte denne del af forslaget.

Det er dernæst foreslået, at det i dagpengeloven præciseres, at det sociale udvalg udbetaler dagpenge ved graviditet og fødsel. Jeg vil hertil bemærke, at en sådan ændring af loven ikke synes nødvendig. Dels fremgår det klart af lovens forarbejder, at det hele tiden har været tanken, at det skulle påhvile det sociale udvalg at udbetale barseldagpenge, dels synes loven i sin nuværende udformning ikke at have givet anledning til problemer i praksis. Endelig synes jeg ikke, at det rejste spørgsmål alene bør give anledning til en ændring af dagpengeloven.

Jeg vil naturligvis være åben for en nærmere drøftelse under udvalgsbehandlingen, ligesom jeg vil lade spørgsmålet om en præcisering af lovens regler om udbetalingen af barseldagpengene indgå i regeringens overvejelser i forbindelse med det kommende forslag om ændring af dagpengeloven som følge af den påtænkte oprettelse af amtskommunale ankenævn.

Eva Gredal (S):

Vi er enige om, at den første tid efter et barns fødsel er en uhyre vigtig tid, og det er også socialdemokratiets mål at få forlænget barselhvileperioden både til mænd og kvinder. Vi tror bare — og dér er jeg enig med socialministeren — at det er noget, der ligger lidt ud i fremtiden, og i øvrigt bør man tage hele problematikken omkring regler for barselhvile op på alle områder.

Jeg er tidligere gået ud fra, at når kristeligt folkeparti kæmper så bravt for familiens sag og taler så meget om det, så havde man sikret sig tilslutning fra de såkaldte forligspartier til forslaget, altså fået tilsagn om at få et beløb til forbedring af dagpengene ved fødsel. Men ved første behandling af det forslag til ændring af abortloven, som kristeligt folkeparti har fremsat, fik vi oplyst, at kristeligt folkeparti ingen tilslutning havde fået. Hvad vil kristeligt folkeparti med dette forslag? Mig forekommer det at være lidt af et paradenummer.